

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 22. februarja 1923.

ŠTEV. 22.

Zadnji čin.

Odigrava se zadnji čin velike žalostne, v kateri se zrcali otroška slabost naše mlade države in ostudna zahrbtnost velikega zaveznika. Italijanski parlament je razpravljal o sanmargeritski pogodbi, katere odpira Italijanom na stežaj vrata na Balkan, naš življ v zasedenem ozemlju pa izroča uničevanju.

Igra se zadnji čin, ne vemo pa, koliko prizorov še bomo doživeli, ker italijanska zavijanja še niso izčrpana.

Mnogo žrtev, mnogo krvi je zahtevala ustanovitev naše države. Njeno rojstvo pa ni prineslo svobode celemu jugoslovanskemu narodu. Nad 600.000 Hrvatov in Slovencev je zaslužnil tisti zaveznik, kateri bi moral v prvi vrsti biti hvaležen nam, da je propadla njegova največja nasprotnica. Zaslužnil jih je zaveznik, katerega smo v svoji jugoslovanski dobrodušnosti in zapeljivosti šli sami klicati kot zastopnika Antante, ga sami pripeljali na svojo zemljo in v svoje luke. Prišel je z belimi zastavami in s sladkimi besedami in obljubami, a sedaj bide naš dobri narod, kot bi bil afrikanški črni suženj.

Definstvo in otroška nemoč naše države se vidi v činih kulture Italije. Doživeli smo za nas tragično komedijo D'Annunzia, italijanske topovske strele na naš Split, paljenje naše zastave.

Zalostnim srcem smo gledali, kako palijo in rušijo naše domove, naše trgovine, naše banke v krajih, katere je usoda izročila v roke modernim vandalom in barbarom, kateri imajo predrznost, da se hvalijo z »avita cultura millenarija«. Ti kulturonošci bijejo naš narod, mu bljujejo v izmučeni obraz in mu s sadistično naslodo uničujejo zdravje z ricinovim oljem. Hune, Avere in azijske Turke nadkriljujejo v zverstvu sinovi »prosvetljenje in svobodne Italije«, potomci Giuseppe Garibalija, Mazzinija in Cavourja.

Oropali so nas Trsta in Reke, zapirajo nam pot na morje skozi ti pristanišči ter računajo, da si drugih s svojimi skromnimi sredstvi sedaj ne moremo izgraditi.

Po sanmargeritski pogodbi bodo italijanski trgovci in čožoži lahko mirno izkoriščali bogatstvo naše zemlje in našega morja, naš življ na zasedenem ozemlju pa ne bo mogel nihi mirno živeti na svoji rodni grudi. Mi moramo s svojimi žulji in s svojim znojem rediti Zadar, to »trudno in nepremagljivo stražo italijanstva v Dalmaciji«, kakor je rekel Mussolini. Naš življ pa ne dobi nihi odškodnine za škodo, katero je pretrpel po zverstvih kulturonošcev. Italijani smejo še naprej zapirati narodne šole našega življa v juljski Benečiji, smejo uničevati čitalnice in druge kulturne naprave. Ima pa tudi pravico v naši državi ustanavljati italijanske šole in raznarodovati naš življ. V očeh Evrope izgledamo kot italijanska kolonija. Dopusiti smo morali, da tujec gospodari v naši hiši, da nadzoruje naše gospodarstvo in našo prosveto. Za vse to pa doživljamo le zasramovanje in poniževanje.

Vedno je vladala in vlada tudi le pest in sila. Jugoslavija pa te sile nima, da bi se ubranila zlobnosti Evrope se nam vsiljuje krivična in sramotna pogodba. Prepričani pa smo, kakor so prepričani Italijani in so tudi glasno povedali, da storjena krivica ni sramotna pogodba ne more biti trajna in ne bo trajna.

Verujemo, da pride trenutek, ko bode naš zaslužjen življ zopet doživel svobodo, katere se je tako razveselil ob propadu stare krvnice Avstrije, katero svobodo pa je užival le nekaj dni.

Verujemo, da se bomo otresli sramotne in krivične pogodbe, da se bomo otresli poniževalnega vmešavanja tujcev v naše suverenske pravice, da postanemo neomejeni gospodarji vse naše zemlje, da postane naša trgovina neodvisna od tujega posredovanja, da bomo neomejeni gospodarji na svojem morju.

Te naše vere, tega našega prepričanja se zavedajo tudi italijanski državniki, zato pa tako hinavsko zavijajo oči in govoričijo, da se je njim zgodila krivica s pogodbo in niso dosegli tega, kar bi morali. Zavili hočejo resnico, prikriti hočejo pred Evropo, da stopa v mednarodno veljavo krivična pogodba, katere ne more dolgo držati.

St. Kukla:

Bilanca „Narodne banke kraljevine S. H. S.“

»Narodna banka kraljevine S. H. S.« objavlja svojo bilanco prejšnjega leta. Ta bilanca nas ne zanima radi tega, ker smo upniki banke, ali ker smo njeni delničarji, zanima nas radi tega, ker je »Narodna banka« naša novčana ustanova, katere bankovci predstavljajo naše glavno plačilno sredstvo, katere je glavni vir kreditov za celo naše narodno gospodarstvo, ter s tem glavni regulator našega ekonomskega življenja.

Zlati in srebrni denar se je vzel pri nas iz prometa ter so v prometu le bankovci, ki so sedaj glavno, to se pravi edino zakonito plačilno sredstvo v naši državi. Naša valuta v teku zadnjega časa stalno nazaduje na svetovnem denarnem trgu. Ker predstavljajo našo valuto baš novčаницe »Narodne banke«, se stavi samo ob sebi vprašanje: Nima

li to nazadovanje zraven ostalih razlogov tudi krivdo v kritju in poslovanju »Narodne banke«?

Z »Narodno banko« je v zvezi tudi drugo akutno vprašanje, o katerem se dnevno mnogo govori, to je: pomanjkanje denarnih sredstev. Ni li temu vzrok poslovanje »Narodne banke«?

Ker nimamo na razpolago lanskega letnega bančnega poročila, katero bi nam morda dalo marsikatero pojasnilo k temu vprašanju, se moramo za enkrat zadovoljiti s suhimi številkami objavljenih bilance. Ker je velike važnosti, da zna naša javnost po večini čitati bilance in tedenska poročila svojega denarnega zavoda, hočemo poskusiti obenem razložiti vse glavne momente, ki so potrebni za čitanje in razumevanje bilance.

Prej ko preidemo na bilanco samo, moramo navesti nekoliko obih podatkov »Narodne banke« ter zakonitih predpisov o izdaji novčanic, njih kritju, državnem dolgu pri »Narodni banki« itd., ker je njih poznanje za razumevanje številk bilance in tedenskih objav potrebno.

»Narodna banka kraljevine S. H. S.« je nastala iz bivše »Privilegirane Narodne banke kraljevine Srbije«, ki je bila osnovana leta 1884., ter se je nje poslovanje z dnem 1. februarja 1920 razširilo po celi novi državi in je po tem tudi spremenila svoje ime.

»Narodna banka« ni državna ustanova, temveč delniška družba, katere je dobila od države razne privilegije, vsled česar podleži po zakonu državnemu nadzorstvu ter mora odstopiti državi gotovi del svojega čistega dobička.

Prva in glavna privilegija »Narodne banke« leži v tem, da ima ona edino pravico (monopol) izdajati novčаницe, ki so v celi državi zakonito plačilno sredstvo.

Novčаницe (bankovci), stavljeni v promet, morajo biti po členu 18. zakona o »Narodni banki« krite s kovinsko podlogo in drugimi trgovskimi in finančnimi vrednostmi, katere se lahko takoj prevedejo v gotovi denar.

Kovinska podloga »Narodne banke« sestoji po členu 19. iz zlata in srebra v njenih blaginah ter njenih postranskih terjatev. Kot druge trgovske in finančne vrednosti navaja člen 11. menice z najmanj dvema sigurnima podpisoma, z zapadnostnim rokom, ki ne presega treh mesecev, varante domačih javnih ustanov, državne blagajniške vrednostne papirje in kupone, posojila na zalogo zlata in srebra, državnih obveznosti, srečke, bone itd., vrednostne papirje, za katere jamči država, in razni drugi domači vrednostni papirji, katerim je priznana popularna vrednost.

Ta lombardna posojila ne smejo imeti daljši rok od treh mesecev.

Vse te zgoraj navedene vrednosti služijo kot bančno kritje bankovcem, ki so v prometu.

Najvišja mera, do katere sme izdati »Narodna banka« na svoj račun novčаницe, je določena sorazmerno k njeni kovinski podlagi. Pred vojno je bilo uvedeno n. pr. pri Avstro-ogrski banki razmerje 2 : 5, t. j. banka je bila pooblašena, da je smela spraviti v promet dva in polkrat toliko bankovcev, kolikor je imela kritja v zlatu ali pa terjatev pri inozemskih bankah. Pri naši »Narodni banki« je določeno to razmerje na 1 : 3, ker lahko stavi po čl. 20. »Narodna banka« kot reden kontingent v promet največ trikrat toliko, kolikor znaša njena kovinska podloga.

Zraven tega rednega kontingenta ima »Narodna banka« v prometu še velike vsote bankovcev kot državni kredit, ki se pa po zakonu ne računajo v njen kontingent. Te postavke so navedene v bilanci pod označbo »Prejemki od države«, ki so danes:

A. Državni dolg za odkup in izmenjeno kronskih novčanic, ki je zasiguran z intabulacijo na državne gojzde in rude ter z državnimi blagajniškimi papirji. Znašal je v tisoč dinarjih:

leta 1920. 1.194.542; leta 1921. 1.267.089; leta 1922. 1.238.194. Ta dolg je brezobresten ter je država dolžna, da ga izplačuje iz sledečih virov:

a) iz celokupnega svojega deleža na dobičku »Narodne banke«; z njim se je odplačalo leta 1921. 8.905.743-99 Din, a leta 1922. zopet 30.305.024-35 Din;

b) iz čistega dobička državnih domen in izvanrednih dotacij, ki je

v državnem budžetu v to svrhu namenjen; do sedaj takih odplačil ni bilo;

c) po preteku šestih let od izdaje tega zakona (torej leta 1926.) mora država amortizirati razen pod a) in b) navedenih odplačil še po 1% redno vsako leto do leta 1929., a od tega leta naprej po 2%.

B. Brezobresten dolg iz računa stalne zamene, po katerem je dvignila država iz banke 300.000.000 D za polog za razne inozemske valute ter odstopitev svojih terjatev od francoske vlade ter raznih bank v inozemstvu. Vrednost teh zastavnic je knjižena v isti vsoti na strani pasive pod »Terjatve države«.

C. Brezobresten dolg iz računa začasne zamene, ki je slično zasiguran po prenosu terjatev v inozemstvu ter po pologu starih bančnih novčanic, glasečih se na zlato.

D. Dolg iz rednih kreditov države pri »Narodni banki« v višini ene milijarde dinarjev, ki je zasiguran po državnih blagajniških bonih ter se obrestuje po 1% letno. Do katere višine sme finančni minister ta kredit izčrpati, se določa vsako leto v finančnem zakonu. Dolg se mora koncem vsakega leta poravnati.

E. Dolg iz brezobrestnih izvanrednih kreditov v skupni vsoti dveh milijard dinarjev, ki je zasiguran po državnih blagajniških bonih. Ti izvanredni krediti se morajo do najkasneje konca 1930. leta poravnati, in slično kakor omenjeni dolg za izmenjavo kronskih novčanic osigurati z intabulacijo državnih domen, katerih vrednost je navedena v bilanci v iznosu 2.138.377.000 Din.

Novčаницe ki so stavljeni v promet po teh državnih kreditih ne pridejo v reden kontingent, ki je določen na podlagi metalnega kritja, vsekakor pa služi ta metalna podloga tudi za kritje teh novčanic.

Radi popolnosti moramo še pristaviti, da je vplačani delniški kapital znašal koncem preteklega leta 18.211.000 Din v zlatu. Od tega je bilo pred vojno vplačano 10.000.000 Din v zvenčenem zlatu, medtem ko je ostalih 8.211.000 Din bilo vplačanih v teku let 1920—1922 v bančnih novčanicah po kurzu 80 Din za en zlatnik.

S tem smo podali vse potrebne podatke ki so potrebni za razmotrivanje objavljenih bilance »Narodne banke«.

(Dalje prihodnjič.)

Davek na poslovni promet.

I. Davčna dolžnost.

Izza dne 1. oktobra 1921 je v veljavi zakon o davku na poslovni promet, kateremu je zavezan vsak promet stvari in storitev, ki se vrši poklicoma, brez ozira na višino. Ako izvrši promet stvari ali storitve oseba, ki se ne bavi poklicoma s takim prometom, je zavezana davku na poslovni promet le, kadar presega vrednost prometa ali odškodnina za storitev 5000 Din. Na eni strani so mu torej zavezani trgovci, obrtniki, ki se poklicoma bavijo s prometom stvari ali storitev, na drugi strani pa vse osebe brez razlike, kadar napravijo promet stvari, ki presega 5000 Din, na primer, da proda zasebnik svoje pohištvo za vsoto nad 5000 Din.

Pri podjetnikih, obrtnikih, trgovcih, ki dobavljajo odjemalcem tudi material, katerega porabljajo za

izdelavo ali predelavo, je davku na poslovni promet zavezana poleg odškodnine za storitev tudi vrednost materiala, n. pr. pri stavbenih, ki grade s svojim materialom hišo, pri krojačih, ki dobavljajo odjemalcem tudi blago itd.

Predpogoj za davčno dolžnost je, da se promet opravi v državi, to je da ostaneta tako prodano blago, kakor prejeta odškodnina v državi. Ako ni dan ta predpogoj, odpade davčna dolžnost. Praktično pride ta oprostitelj v veljavo pri uvozi in izvozi, pa samo za promet med inozemskim prodajalcem in tuzemskim kupcem ali obratno, ne pa tudi za nadaljnji promet, ko tuzemski kupec v inozemstvu kupljeno blago proda naprej v tuzemstvu.

Davčna dolžnost nastane v trenutku plačila za kupljene stvari ali izvršene storitve. Ako se posel naknadno razveljavi, prestopi tudi davčna dolžnost in je davkoplačevalec upravičen upoštevati razveljavljene posla pri odmeri davka, oziroma v prijavi.

Davek se ne sme posebej zaračunati odjemalcu, ampak mora biti vračunjen v kupno ceno.

II. Oprostitve.

Davka na poslovni promet so oproščeni med drugimi:

1. kmetovalci glede prometa svojih lastnih proizvodov in kmetijske zadruge, kadar niso namenjene na dobiček in opravljajo promet izključno s svojimi člani, glede prometa lastnih proizvodov vseh vrst kmetijstva, kmetijskih strojev, priprav, orodja in opreme; oproščena torej niso konzumna društva, nabavljalne in podobne zadruge;

2. obrtniki, ki vrše svoj poklic z največ dvema stalnima pomočnikoma ali uslužbencema in se bavijo le s popravili, izdelavo in predelavo blaga na samo po naročilo, vendar brez pretežnega sodelovanja kapitala;

3. denarni promet, vstevši promet na podlagi tekočih računov (denarni zavodi plačujejo davek na poslovni promet le za bančne posle depozitov in safov);

4. vsak promet, ki je zavezan kakšni specijelni davščini, n. pr. promet na železnici, promet kinematografov, promet premičnin v zvezi s prometom nepremičnin;

5. proizvodi hišne industrije, kolikor se bavijo z njimi izključno rodbinski člani brez pomožnega osebja;

6. promet z monopolnimi predmeti in uradnimi vrednotami (poštnimi in taksnimi), ki se prodajajo po uradno določeni ceni.

Glede definicije pojma »mali obrtnik« so v praksi nastali dvomi, ali se smejo med male obrtnike, katerim pristojna davčna prostost, šteti tudi lukrativnejša podjetja, n. pr. zobotehniki, fotografi, zlatarji itd., pri katerih so glede števila zaposlenega osebja dani pogoji za davčno prostost. Finančna delegacija v Ljubljani je v tem oziru naro-

čila podrejenim davčnim oblastvom, naj pri odločbah o davčni prostosti takih podjetij polagajo posebno važnost na višino sodelujočega kapitala oziroma na ugotovitev, ali in v koliko nadomeščajo pomožno osebje z mehaničnimi silami.

Nadaljnji dvomi so obstojali v tem, da niti zakon niti pravilnik ne določata:

a) ali je med stalno zaposlene pomožne moči šteti tudi pomočnike ki se uporabljajo v posameznih strokah v dobi »sezije« za določeno stroko, ali pa le ono osebje, ki je stalno zaposleno;

b) ali je za presojo davčne prostosti merodajno stanje davčnega leta ali pa dobe, katere promet je podstava za odmero davka, onosno v katerem obsegu naj se upoštevajo izpremembe, nastale tekom leta.

V tem oziru je finančna delegacija pojasnila: ad a). Za stalno zaposlene pomožne moči je šteti tudi osebje, ki se uporablja v obratu le za čas sezije, n. pr. krojač z dvema pomočnikoma ali vajencema vzame za čas spomladanske in jesenske sezije še tretjega pomočnika; v tem primeru izgubi davčno prostost.

ad b) Za presojo davčne dolžnosti naj bo merodajno število stalno zaposlenega pomožnega osebja po stanju davčnemu letu predidóčega leta. Izpremembe, nastale tekom leta, naj se iz praktičnih razlogov vpoštevajo le pri presoji davčne dolžnosti za prihodnje davčno leto. Obrtnik, ki je zaposloval v l. 1922 le dva pomočnika ali učenca, sprejme tekom l. 1923 še tretjega pomočnika ali učenca. Ker se izpremembe tekom davčnega leta ne vpoštevajo, ostane za l. 1923 še prost davka na poslovni promet in stopi v davčno dolžnost še-le s 1. januarjem 1924.

Glede monopolnih in monopoliziranih predmetov je vezana davčna prostost na pogoj, da se prodajajo po uradno določeni ceni, n. pr. tobak. Ako cena za take predmete ni uradno določena, ampak se prodajajo v prosti trgovski konkurenci čim se plača monopolna taksa, n. pr. za sol, petrolej, vžigalice itd., je promet z njimi zavezan davku, kakor promet ostalih predmetov.

III. Izmera in način plačila.

Davek znaša v vsakem primeru 1% od opravljenega prometa. Pobira se na pet načinov:

1. Davkoplačevalci, katerih promet je znašal v l. 1922 več nego 360.000 Din, ga plačujejo po knjigi opravljenega prometa, odnosno po prijavi, ki se izpolnjuje in predlaga

na podstavi te knjige tekom 30 dni po preteku vsakega četrtletja. Za knjigo ni predpisan poseben obrazec, ampak jo sme vsak davkoplačevalec prirediti po svojem predvidku in po potrebi svojega posla. Knjiga se mora voditi tekoče in se mora v njo vpisovati vsak dan ves promet, opravljen v gotovini in na kredit.

2. Davkoplačevalci, katerih promet v l. 1922 ni presegal 360.000 Din in tudi ni bil manjši nego 15.000 Din, plačujejo davek po prijavi, katero bodo vložili pri pristojnem davčnem oblastvu v roku, ki ga v kratkem objavi finančna delegacija. Na podlagi te prijave se jim bo odmeril davek, katerega bodo plačevali ob rokih, ob katerih zapadajo v plačilo tudi drugi davki (1./II., 1./V., 1./VIII. in 1./XI.). Ako se po stanju dne 1. januarja 1923, niso več bavili s prometom, zavezani davku na poslovni promet, niso dolžni vložiti prijave o prometu, doseženem v l. 1922, ker za l. 1923 ne bodo več plačevali davka na poslovni promet.

3. Davkoplačevalcem, ki opravljajo promet stvari in storitev na drobno tako, da v minulem letu ni presegel 15.000 Din, zlasti krošnjariji, poulični prodajalci, vozniki z enim in največ dvema konjema itd., se odmeri davek na poslovni promet hkratu z neposrednim davkom za določeno dobo in se tudi plačuje z davki vred. Ti niso zavezani vlagati za odmero davka na poslovni promet posebnih prijav.

4. Osebe, ki se ne bavijo poklicoma s prometom, pa napravijo kljub temu slučajno promet, ki presega 5000 Din, so zavezani take slučaje prijaviti tekom 14 dni davčnemu uradu s posebno prijavo in plačati davek.

5. Dobaviteljem države se davek na poslovni promet odleguje povodom izplačila računov brez ozira na to, na kakšen način plačujejo sicer ta davek. Zato se sme promet opravljen z državo v prijavah odšteti od prometa, ki je zavezan plačilu davka na poslovni promet pri davčnem uradu. Da se more dobavitelj izkazati, za kateri del svojega prometa je plačal davek ob izplačilu računa, mu izda državna blagajnica potrdilo.

(Konec prihodnjič.)

Računski stroji The Rex Co, Ljubljana.

Zakon o državni trošarini.

S členom 2. zakona o državni trošarini, taksah in pristojbinah z dne 27. junija 1921 (Urad. list št. 100/259) je bila veljavnost srbskega zakona o državni trošarini z dne 9. novembra 1909 za celo kraljevino — z nekaterimi malimi izpremembami — podaljšana do konca budžetnega leta 1922/1923, torej do 30. junija 1923. Ker pa v sedanjih razmerah na ustvaritev novega trošarinskega zakona še dolgo ni misliti, je gotovo, da bo veljavnost sedanjega zakona po preteku budžetnega leta vnovič podaljšana.

Zakon o državni trošarini se razteza sedaj na te-le predmete: 1. sladkor (frsni, sladni, sadni, mlečni itd.); 2. kavo; 3. kavine nadomestke (cikorijo, sladno kavo); 4. riž; 5. pivo; 6. vino (navadno in fino); 7. izvlečke, esence in eterična olja; 8. liker, konjak in rum; 9. sveče; 10. električno razsvetljavo; 11. svetilni plin; 12. kalcijev karbid; 13. kresila; 14. alkohol (špirit); 15. sadno žganje; 16. kisovo kislino in 17. bencin.

Vse te predmete imenujemo kratkomo »trošarinske predmete«.

Na predmete, na katere se pobirajo trošarine in naklade edinole v korist občin, kakor n. pr. na meso, premog itd., se zakon o državni trošarini ne nanaša, zato se ti predmeti tudi trošarinski predmeti ne zovejo.

»Trošarinski pravilnik«, ki ga je na osnovi zakona predpisal finančni minister in čigar prvotno besedilo je izšlo v Uradnem listu št. 110/345 ex 1920, se deli v splošni in posebni del. Splošni del obsega določbe, ki veljajo za vse trošarinske predmete vobče, posebni del pa vsebuje določbe, ki veljajo za vsak trošarinski predmet posebej, kolikor niso za posamezne predmete proglašeni za veljavne še prejšnji avstrijski predpisi.

Trošarinskim predpisom je zavezan ne le vsakdo, ki trošarinske predmete izdeluje, temveč tudi vsakdo, ki jih prodaja ali z njimi trguje; zavezan pa je tem predpisom pri gotovih predmetih (sladkor, vino, liker, rum, žarnice, kresila, žganje itd.) celo tudi oni, ki te predmete kupuje, prevaža ali hrani.

Večina naših čitateljev ima na eden ali drug način opraviti s trošarinskimi predmeti, vendar jih je gotovo precej, ki jim predpisi o trošarini niso znani v oni meri, kakor bi bilo treba. To je tudi popolnoma razumljivo, ker so bili trošarinski predpisi izza septembra 1920, ko so stopili v veljavo, že nekajkrat znatno

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

»Z vsemi bom dobro izhajal, le s tem gospodom Finkom ne«, je rekel Anton popoldne sam pri sebi, »preveč je drzen in preošaben«. Od tega časa je gledal Anton z nekim strahom na gospoda Finka. Toda kljub temu je moral pogosto pogledati nanj in se dosti v mislih z njim baviti, kajti osebnost gentlemanova mu je neznansko imponirala: aristokratska oblika glave, ozek obraz s finimi potezami, siguren nastop in odločnost v kretanjih in besedah. Anton bi se ga komaj upal nagovoriti in Fink mu tudi ni dal nikoli povoda za to, kajti zdelo se je, kakor bi sploh ničesar več ne vedel o navzočnosti novega učenca. Le, enkrat, ko je šel Anton slučajno pred Finkom po stopnjicah, ga je ta nagovoril: »No, gospod Wohlfahrt, kako vam ugaja v tej hiši?«

Anton obstane in pravi, kakor se spodobi za dobrega mladeniča: »Izvrstno! Vidim in slišim toliko novega, da sploh ne morem priti do sapa«.

»Vsega se boste privadili«, se

zasmeje Fink. »Kot en dan, tako teko dnevi brez izpremembe celo leto. Vpeljani ste zdaj kot kolo v stroj, in pričakuje se od vas, da boste celo leto enakomerno drdrali«.

»Vem, da moram pridno delati, da si pridobim zaupanje gospoda Schröterja«, odvrne mali filister, razdražen vsled upornega tovariševega mišljenja.

»Čednostna pripomba«, se norčuje ta. »V malo tednih boste uvideli, moj ubogi mladič, kako velikanski razloček je med principalom in ljudmi, ki pišejo njegova pisma in odpravljajo njegove stranke. Nobeden knez ne živi tako ošabno in tuje med svojimi vazali, kakor ta vladar kave v svojem kraljestvu. Sicer pa naj vas moje besede ne motijo«, dostavi nekoliko bolj dobrodušno; »cela hiša vam bo namreč rekla, da sem lahkomišljen in nisem sposoben za resno delo. Ker pa se mi zdite upolniti kontorist, vam dam še sledeči dober svet: Kupite si angleško vadnico in glejte da izginete, predno zarjavite tu. Nobena stvar, ki se je boste tu naučili, ne bo iz vas napravila zmožnega človeka, če imate sploh toliko razuma, da tak lahko kdaj postanete. Lahko noč!« S temi besedami se Fink obrne in pusti Antona zopet samega, srdečega se nad ošabnim

tonom, v katerim je mladenič govoril.

Naš junak je v nekoliko dneh sicer občutil večno enoličnost ur in dni v trgovskem življenju; tudi utrudilo ga je to večasih, toda nesrečnega ga ni napravilo, kajti bil je od staršev navajen na red in enakomerno delo in te dve čednosti so mu pomogle preko mnogih dolgočasnih ur.

Tako so hitro pretekli prvi meseci njegovega življenja v glavnem mestu, in bila je velika dobrota zanj da si je za svoj prosti čas izbral knjige za prijatelje, ki so mu nudile potrebno razvedrilo. V enem oziru je imel Fink namreč popolnoma prav: Anton je ostal kljub vsakdanjim obedom pri gospodovi mizi zelo tuj hišni obitelji; kmalu je občutil, da stoji med njo in podrejenimi gospodi trdna, neprodorna stena. Bil je toliko razumen, da ni nikoli mrmral nad tem, toda dostikrat ga je to potlačilo; njegova mladostna gorečnost ga je kmalu pripravila do tega, da je v svojem principalu častil ideal trgovca. Modrost, razumnost, odločnost in ponosno poštenje tega moža so ga navdušile; le prerad bi se ga z iskrenostjo oklenil, toda razen v službenih urah ga je le redkokdaj dobil pred oči. Če ni bil trgovec zvečer pri zborovanjih ali v klubu,

je živel le za svojo sestro, katero je ljubil z ginljivo nežnostjo. Za njo je vzdrževal konje in vozove, nji na ljubo je obiskoval družbe in sam prirejal zabavne večere, h katerim pa Anton in njegovi tovariši niso imeli dostopa. Ob takih prilikah so drdrali pred hišo ekvipaže, uniformirani lakaji so hiteli po stopnjicah gori in doli, in pisane sence so švigale po razsvetljenih oknih, dočim je sedel Anton v svoji podstrešni sobici in gledal s hrepenenjem bleščeče življenje v domačiji, h kateri je vendar tudi on spadal; z gorečim hrepenenjem si je tudi on želel tje doli, kajti naš junak je bil šele devetnajst let star in je poznal nališpano družabnost elegantnih krogov samo iz varljivega popisovanja v knjigah, ki jih je čital. Njegova pamet mu je sicer vedno dopovedovala, da on ne spada v prednji del hiše, toda njegova požljivost se s tem ni zadovoljila; s prijetnim vzdihom se je večkrat sprazil od svojih knjig k oknu, poslušal zapeljivo godbo, ki se je razlegala iz okrašenih dvoran, si nato v svoji bujni domišljiji slikal prizore, ki se odigravajo tam doli, dokler se ni premagan po utrujenosti, vznemirjen vrgel na posteljo in skušal pozabiti to, kar je bilo zanj nedosegljivo.

(Dalje prihodnjič.)

izpremenjeni in je zato večkrat težko dognati, kaj je danes še veljavno in kaj ne.

Zato smo uverjeni, da bomo ustregli velikemu številu naših čitalcev, ako v prihodnjih številkah priobčimo vsaj najvažnejše predpise o različnih trošarinah.

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

V dobi prve pogodbene perijode je Srbija preživela težke dni. 1.) Ker je ta perijoda sledila dvoletni vojski in lačnim letom 1879 in 1880, vsled katerih je bilo obrtništvo tako oslabiljeno, da je hitreje podleglo; 2.) ker pomenja ta doba drugi intenzivnejši stik z gospodarsko in v okusu razvito državo in sicer v dobi, ko se je najbolj začelo z naglim evropeiziranjem, za katero je bilo potreba v tedanjih časih znatnih sredstev, ki pa jih je bilo vsled nizkih cen poljedelskih proizvodov težko dobiti, ki so se morali prodajati, akoravno so bili pridelani v malih količinah pod ceno, tako, da se je še davke težko plačalo. To je doba najhujših političnih bojov, ki so nastali vsled spremembe v načinu življenja vsled zgoraj navedenih činjenic in nesrečne srbsko-bolgarske vojne, ki je zapustila zelo slab vtis na mestno in podeželno prebivalstvo. Obrtnik je bil nezadovoljen, ker je prodajal; trgovec je bil nezadovoljen, ker so se uvažale nove oblike trgovanja in nov način življenja ter novi predmeti, slari pa so propadli; kmet je bil nezadovoljen, ker je moral svoje pridelke prodajati skoro zastoni, da bi plačal vedno večje davke in kupil modno blago, o katerem je bil prepričan, da se nosi neopravičeno drago, ker prevozni stroški v deželi brez železnic, odnosno pri malo železnicah snejo blago tako, da je on kot producent zelo malo dobil.

Živina se je navadno do državne meje gonila peš ter se tam prodala in so jo tuji trgovci potem doma predelali. Tržni kraj za zapadno in jugozapadno Srbijo je bila Mitrovica in Rača. Svinje so se gonile po potih skozi Madžarsko in se po poti krmile in bilo jih je lahko goniti, ker so bile suhe. Suhih svinj se je izvozilo okrog 300 do 400 tisoč komadov, goved pa okrog 200 tisoč komadov. Suhe prešiče so potem debelili na Madžarskem ter so jih nato kot madžarske svinje prodajali v Avstrijo in Nemčijo.

Srbija je imela še tedaj zelo velike hrastove in bukove gozdove, ki so dajali mnogo želoda; zato je kreja mesnatih prešičev v teh časih stala malo (samo nadzorovanje). Madžarska pa je bila dežela koruze in je lahko poceni redila prešiče, medtem, ko so ji suhi prišli zelo drago. Goveda se je uvažala in porabljala na Madžarskem, odnosno v vseh obmejnih mestih ob Srbiji, medtem ko so Madžari svoja goveda prodajali v Avstrijo.

V tej dobi začenja izvoz surovih barčjih, in jagnječjih kož v velikem ter se ukinja izvoz volne in strojene kože, širi se izvoz žita, izvoz sliv in začenja izvoz pekmeza, kakor tudi začne propadati nekdanji veliki izvoz češark, katerega je imela ameriška in japonska češarka. V tej dobi pričanja tudi izvoz debelih svinj, ki se začenjajo pitati na industrijski način. V tej perijodi se dovršuje izvoz loja, ki je bil interesanten in ki ga je treba na kratko popisati. Koze in ovce se je priganjalo v Beograd, Tekijo, Smederovo in Milanovac, kjer so se zaklale; glava in jetra so se prodala, enako tudi koža in sicer po 0.20 dinarjev kg, ostalo meso pa se je z lojem naložilo v kotle in kuhalo, nato se je loj pozajel, ostalo pa se je vrglo proč.

Ta perijoda je glede snovanja tovarn zelo slaba, ker razen malih za-

četnikov tvrdke Ilič, Teokarevič in Pečarič v Leskovcu z izdelavo gajtana, in razen osnovanja usnjarske tovarne v Beogradu in Kragujevcu s pomočjo privilegija ter tovarne Godževac za predelavo kovin in keramične tovarne v Aranđelovcu, se ni osnovalo ničesar novega. Izmed že obstoječih tovarnen je v tej dobi propadla steklarna v Jagodini in volnena tovarna v Užicu. Pri koncu te perijode se je vpeljal 7% obrtni davek na vse uvozne polfabrikate in fabrikate in to je deloma rešilo one obrti, ki so predelovali srbsko surovino.

d) Druga pogodbeni perijoda.

Druga pogodbeni perijoda traja od leta 1893 do 1906. v letih 1891 do 1893 je bila prehodna doba, v kateri so veljale deloma stare pogodbene tarife. Ta perijoda začenja s prepovedjo prodaje živine na meji in s splošno prepovedjo prodaje suhih svinj in se mora vsa živina goniti v Budimpešto, da se jo proda na določene tržne dni. Vsled tega so bili oškodovani producenti suhih svinj in obmejni kraji, kjer so se nahajala živinska tržišča. Naši trgovci so imeli s krmenjem živine v hlevih v Budimpešti velike stroške, posebno ako se živina na prvem tedenskem tržnem dnevu ne proda. Na ta način se ustvarja v Budimpešti veliko tržišče in baš srbska živina mu omogočuje važnost. Naši trgovci so bili izročeni na milost in nemilost madžarskih živinozdravnikov in pa tržni družbi, to je družbi, ki je bila zgradila pri sejmišču hleve.

V tej dobi se je zanesla iz Madžarske tudi svinjska kuga v Srbijo, ki je povzročila vsled crkavanja prešičev ogromne škode. Trgovci so zgubili v tem času velika premoženja pri prešičih. Bili so trgovci, katerim je crknilo po 500 do 600 komadov od 1000 svinj tekem enega samega meseca. Tako je ta nekdanja tako rentabilna stroka poljedelske industrije, na katero so se bili vrgli bogati kraji koruznih kultur v moravski dolini, popolnoma uničila vsa mesta, kjer se je vršila, opustili so se salaši, kjer se je delalo na tovarniški način in svinje se gojijo v malih hlevih po 10 do 20 komadov, namesto 500 do 2.000 komadov kakor poprej, s čemur je stroka že zgubila svoj industrijski značaj.

V tej dobi začenjajo prepovedi izvoza prašičev vsled bolezni akoravno je bolezen na Madžarskem še bolj besnela, le iz političnih motivov Avstro-Ogrske.

Izgube vsled prepovedi izvoza so bile tedaj velike, ker so bile svinje godne za klanje in so se morale vsled prepovedi izvoza po cele mesece krmili, ne da bi na teži kaj pridobile. Posledica teh prepovedi je bila, da se je najprej poskušalo z izvozom živih svinj v Marseille, ki se pa ni posrečil. Na to so se osnovali klavnice v Beogradu, dve v Veliki Plani, ki so pričele v teh časih in v dobi prepovedi klati in predelavati prešiče in so nam v dobi carinske vojske med nami in Avstrijo zelo koristno služile. Uvozna carina na predmete iz Srbije je bila majhna, tako za vola 10 Din, za svinjo 4 Din, za pšenico 1.50 Din, za 100 kg. Carine so bile torej majhne in ako bi bila Srbija imela tedaj razvito denarno gospodarstvo dobre ceste in železnice, bi bila lahko kljub nizkih cen za kmetijske pridelke, ki so se začele od leta 1900 dvigati, imela od teh nizkih carin mnogo koristi.

V tej dobi se začenja tudi z vedno večjim izvozom žita, ki stopa pri izvozu na prvo mesto.

Uvozne carine v Srbiji so bile takrat specifično določene in so znašale v splošnem okrog 8 %, poleg tega se je določil 7 % obrtni davek, ki se je plačeval na vse fabrikate in polfabrikate.

(Dalje prihodnjič.)

Sevniška železniška nesreča.

(Iz prakse našega trgovskega sodišča.)

Trgovsko sodišče je omejilo razpravo na vprašanje, če železnico zadene jamstvo za povzročene škode ter je po končani razpravi vse tožbene zahtevke zavrnilo iz bistveno sledečih razlogov:

Po urniku in po izpovedbah prič je dokazano, da je bil vlak, predno se je odpeljal iz Zidanega mosta, od železniškega osobja pregledan. Vacuum-zavora je bila v redu, vsi širje sprevodniki so bili na svojih mestih, zasilna vrstica je bila napeljena od stroja v službeni voz. Voz štev. 3152 v katerem se je zgodila nezgoda je imel ročno zavoro. Ročne zavore bile so pri vlaku štiri. Avtomatične zavore vlak ni imel, kakor jih osebni vlaki takrat niso sploh imeli. Sito v dimniku je bilo v dobrem stanju. Sprevodniki so imeli svoje signalne svečke.

Po izpovedbah prič pa vlak ni imel razsvetljave. Šipe so deloma manjkale.

Nekatere priče so izpovedale, da je vlak vozil z izredno brzino, celo s hitrostjo brzovlaka, druge zopet, da je vozil normalno, kakor druge dni.

Strojevodja je izpovedal, da je še pred vasio Orehovo paro zaprl in vozil proti Sevnici brez pare, ker ni mogel razločiti signala pred postajo v Sevnici.

Po izpovedbah skoraj vseh prič je dognano, da so iskre na gosto letele in da je bil vlak napolnjen s potniki, posebno dotični vagon II. razreda, v katerem so se gnetli tudi na hodniku, zastavljenim vrh tega s prtljago. Od Zidanega mosta ni prišel v ta vagon noben sprevodnik.

Glede dogodka samega vedo priče le to, da so nekateri potniki pričeli klicati: »Ogenj«, na kar je sledila šele eksplozija in na to še druga. Vagon je pričel goreti in napolnil se je z dušljivim zrakom in dimom. Nek potnik je streljal z revolverjem, da bi ustavil vlak. Nekaj potnikov je poskakalo skozi okna.

Po vseh teh dokazilih in po mnenju zaslišanih izvedencev, ugotovljeno je toliko, da so bili potniki v dotičnem vagonu ožgani vsled eksplozije neke snovi nahajajoče se v tem vagonu. Da bi bili to snov prinesli v vagon uslužbenci železnice, tudi tožniki ne trdijo. Da pa sprevodniki nimajo dolžnosti in tudi ne možnosti, preiskati prtljago vsakega potnika, sta potrdila izvedenca.

Tožniki trdijo, da so dotično eksplozivno snov užgale iskre iz strojevega dimnika. To bi morali tožniki dokazati, kajti to dejstvo je po njih trditvi ravno smatrati za oni dogodek v prometu, čegar posledice so bile poškodbe potnikov. Tega pa tožitelji niso dokazali, kajti ni bilo mogoče ugotoviti ali so eksplozivno snov užgale iskre ali morebiti kadeči potniki ali se je užgala iz drugega neugotovljenega vzroka. Tukaj je vzročna zveza med bruhanjem isker in eksplozijo dotične snovi pretrgana.

Toda tudi v slučaju, da so iskre iz stroja užgale dotično snov posredno ali neposredno, bi se ne moglo trditi, da tiči v tem razliku od navadnega in pravičnega obratovanja železnice l. 1919.

Po pričah in izvedencih je dokazano, da se železnice v tistem času niso mogle posluževati drugega premoga, kakor domačega, ki bruha iskre v večji množini in te letijo tudi skozi sito v strojevem dimniku in celo skozi zaprta okna pri vagonih.

Na podlagi zabeležk v urniku in izpovedb prič se ni dalo ugotoviti, če je vlak res vozil z izvanredno brzino. Pa tudi če je res vozil z brzino približno 70 km, s tem vendar še ni dana vzročna zveza z razletom eksplozivne snovi, ker ni dokazano da so ravno iskre to snov užgale.

Tudi drugih hib ni imel vlak. Dokazano je, da je dimnik imel predpisano sito, da je imel vlak vacuum

zavoro, 4 ročne zavore, zasilno žico od službenega voza do stroja in 4 sprevodnike, kar so izvedenci označili za zadostno. Zopet pa je pribiti, da ni dokaza, da so te hibe tudi če bi obstojale, povzročile eksplozijo.

Neutemeljen je tudi očitok, da železniško osobje ni takoj zapazilo eksplozije in vlaka ustavilo. V tem oziru je upoštevati, da predpisano število 4 sprevodnikov ni moglo biti navzoče v vseh 14 vagonih, tako da bi bil tudi v dotičnem vagonu ravno za časa eksplozije navzoč sprevodnik.

(Konec prihodnjič.)

Izvoz in uvoz.

Izvoz svinj iz Ogrske zopet prost. Kakor se čuje je ministrski svet dovolil izvoz svinj, vendar najprej v majhnih količinah. Izvoz je pričel s 15. febr. Izvozna pristojbina bo znašala za vsakega prašiča K 15.000.

Omejitev izvoza iz Poljske. Iz Varšave poročajo: V zvezi s pobijanjem draginje je ekonomski odbor ministrskega sveta zabranil izvoz pšenice, rži, ovsa, krme, goveje živine, svinj, mesa, masli in prekajenine. Izvoz ječmena, koruze, jajc in sladkorja pa je omejil.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Povišanje cen sladkorju. Domače Ivornice sladkorja so s 15. t. m. povišale cene kristalnemu sladkorju na 85 kron, a kockastemu na 92 K za kg. Te cene se razumejo pri nakupu celih vagonov.

Živinski sejmi v Mariboru. Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo v Ljubljani je zopet dovolila redne živinske sejme v Mariboru.

Povišanje cen železu v Avstriji. Z dnem 15. februarja je povišala Alpinska montanska družba cene železu.

Rusko žito v Nemčiji. Med Nemčijo in Rusijo je dosežen sporazum glede žitne trgovine. Iz Petrograda je že na polu v Hamburg žita za 2 in pol do 3 milijone pudov.

Cene blagu na tržaškem trgu so bile koncem preteklega tedna sledeče: Kava: Rio 6, 6.10 lir, Rio 5, 6.16; Rio 2, 6.56; Santos 7.20; sladkor v kockah 2.50, kristal 2.33; riž: Karoline 2.20, italijanski glace 2.16, Saign 1.76, Bruch 1.64; ameriška mast 7.15.

Trgovinski odnošaji med Poljsko in Rusijo. V prvi polovici marca se sestanejo v Rovnu zastopniki udruženja poljskih trgovcev v svrhu informacije glede trgovine z Rusijo in Ukrajino. Na istem sestanku se bo razpravljalo tudi o tesnejših gospodarskih stikih z Nemčijo.

Gospodarski stiki med Italijo in Poljsko. Poljski listi poročajo, da bo v kratkem ratificirana poljsko-italijanske pogodba glede petroleja. Ta pogodba dovoljuje italijanskim firmam eksploatacijo obsežnih petrolejskih vrelcev v borislavskem okraju.

Industrija.

Nova tkaninska tvornica v Nišu. Industrijsko - privredna banka v Nišu je sklenila, da osnuje tekom tega leta tvornico za sukno.

Nova sladkorna tvornica. Iz Beograda poročajo, da je ministrstvo za trgovino in industrijo odobrilo osnovanje velike Ivornice sladkorja v Somboru, d. d. Glavnica znaša 15.000.000 dinarjev.

Največja avstrijska predilnica ustavi obratovanje. Največje avstr. podjetje za prejo, tkanje in tiskanje bombaževih izdelkov »Trumau- und Marienthaler Baumwollspinnerei, Weberei A. G.« je ustavila delo v tvornicah na aspanski in severni železnici. V obeh tvornicah je bilo zaposlenih več kot 15 tisoč delavcev, ki so prišli mahoma ob zaslužek in kruh.

Položaj steklarske industrije na Češkem. Že par tedno sem se opazuje na Češkem nekako oživljenje v steklarnah, zlasti izdelovanje vollega stekla se je močno razmahnilo. Nedavno tega je počivalo delo v veliki večini steklarskih podjetij, danes jih obratuje že 46% z 12.000 delavci. Te dni je pričelo z delom pet steklarnic.

Kriza poljske tekstilne industrije. Ve-like tekstilne tvornice v Lodzu preživljajo težko krizo. Obratuje se le nekaj dni v tednu z omejenim številom delavcev. Tudi iz drugih poljskih mest prihajajo taka poročila. Samo v preteklem tednu je ustavilo obratovanje več tekstilnih tvornic. Da je bil to hud udarec za delavske sloje, je jasno. Tudi državne blagajne so s tem prizadele, ker že itak s težavo zmagujejo ogromne izdatke za nezaposlene delavske sloje.

Carina.

Nove carinarne. Državni podtajnik za finance je odredil, da se iznova otvori glavna carinarnica v Dravogradu z oddelki v Remšniku, Radlah, Muhi in Libelčah. Pri glavni carinarnici na Prevaljah se otvori oddelek na Mežici. Glavna carinarnica II. vrste v Trzinu se v upravnem oziru podreja glavni carinarnici na Jesenicah. V Mariboru se otvori sporedna carinarnica, podrejena glavni carinarnici v Dravogradu. V Kapli se otvori oddelek mariborske carinarne, v Črncih oddelek radgonske carinarne, v Ljupčah in Solčavi pa oddelka celjske carinarne.

Denarstvo.

Novčani po 1000 dinarjev pridejo iz prometa. Zagrebški »Riječ« poroča, da pridejo novčani po 1000 dinarjev koncem marca ali početkom aprila iz prometa. Nove novčane se že tiskajo in bodo v kratkem razposlane podružnicam »Narodne banke«.

Nazadovanje obtoka bankovcev v Avstriji. Po izkazu 7. t. m. je od 1. do 7. t. m. nazadoval obtok bankovcev v Avstriji za 37 milijard na 4073 milijard.

Obtok bankovcev v Nemčiji se je povečal od 1. do 7. t. m. za 268 milijard na 2253 milijoni mark.

Cena zlatnikov in srebrnikov v Nemčiji. Iz Berlina poročajo, da kupuje nemška vlada zlatnike po 20 mark in to potom državne banke ter plača za 1 komad 140.000 papirnatih mark. Srebrne marke se plačujejo po 2900 papirnatih mark.

Vrednost zlatnikov v Madžarski. V Madžarski se plača sedaj 20 kronski zlatnik po okoli 16.000 mK, kar odgovarja 2600 milijonov mK za 1 kg čistega zlata. Zlatniki se zelo nakupujejo.

Češka krona

stoji nad dinarjem zelo visoko, toda še vedno mnogo nižje kot frank in lira. Nakup iz Čehoslovaške je vsled tega preje mogoč kot iz katerekoli druge države. Češki industriji žele z nami trgovskih zvez, vsled česar znižujejo cene tako daleč, da je našim trgovcem mogoče nakup. Obiščite jih na VI. MEDNARODNEM VZORČNEM VELESEJMU v Pragi, kateri se vrši od 11. do 18. marca 1923. Legitimacije za posej izdaja Čehoslovaški konzulat in velesejmski zastopnik Aloma Company, anončna in reklamna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg štev. 3.

Promet.

Nove železniške tarife. V prometnem ministrstvu se vrši 26. t. m. seja tarifnega odbora, ki bo končno rešila vprašanje železniške tarife.

Železniška konferenca v Budimpešti se je pričela 15. t. m. Razpravlja se vprašanje o definitivni otvoritvi prometne za polnike in blago med našo in madžarsko državo. Z ureditvijo tega prometa se olajša prevoz po progi Beograd-Ljubljana. V Budimpešti sta odpovala dva delegata.

Znižanje češkoslovaških tarifov. 1. marca bo izdan dodatek k tarifu I. B, s čimer bodo znižani tarifi na železo, tekstilije in tekstilne surovine. Poleg tega bo izdana vrsta izjemnih tarif, tako: za oslovski premog, papir, porcelan, sladkor in les. Tudi pivo bo uživalo izjemni tarif v leži nad 5000 kg.

Znižanje tarife pri južni železnici v Avstriji. Južna železnica je znižala na avstrijski progi v istem razmerju tarife kol državna in sicer 15. t. m. Na večjo oddaljenost znaša znižanje 30 odstotkov, na manjšo pa 10 odstotkov.

Trošarina

Dohodki od državne trošarine so znašali v mesecu januarju 62.665.393,83 dinarjev.

Davki.

Razglas. V smislu člena 158. finančnega zakona za leto 1922/23, štev. 324 U. I. iz leta 1923 se objavi, da je pridobna pridobnine za leto 1922 za Maribor mesto dovršena izvzemši tekotom leta 1922 novo otvorene obrate glede kojih se bodo davčni zavezanci o predpisu pridobnine svoječasno obvestili s posebnimi plačilnimi nalogi. — 15 dnevni rok za vpogled v odmerni izkaz se določa za čas od 2. do vštveš 16. marca 1923. Davčni zavezanci lahko vpogledajo v predpisni izkaz pri mestnem magistratu v Mariboru, davčnemu uradu ali pa pri davčnem okrajnem oblaslu v Mariboru soba št. 2 med uradnimi urami. — Predpis davka onih zavezancev, ki v 15 dneh po preteku roka za vpogled odmere, torej do vštvešega 31. marca 1923 ne podajo priložbe ali priziva davčnemu oblaslu postane pravomočen.

Dobava, prodaja.

Dobava mesa. Dne 26. februarja ob 10. uri dopoldne se vršijo pri Intendanturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu in pri komandah mest v Karlovcu, Fužinah, Martinčici, Varaždinu, Čakovcu, Dolnji Lendavi in Murski Soboli ofertalne licitacije glede dobave mesa za posamezne garnizije za čas od 1. aprila do 30. junija 1923. — Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja stare pločevine. Pri ravnanstvu drž. železnic v Subotici se bo vršila dne 2. marca t. l. prodaja stare pločevine. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava modre galice in salmijaka. Pri ravnanstvu drž. železnic v Subotici se bo vršila dne 3. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave 5000 kg modre galice in 300 kg salmijaka. — Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava lesa. Pri direkciji šum v Sarajevu se bo vršila dne 5. marca t. l. ob 11. uri dopoldne usmena dražba 72.000 m³ lesa od iglastih dreves in 20.000 m³ bukovega lesa iz državne šume »Žižanska i Mala rijeka« na panju. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Trgovski register.

V trgovski register so se vpisale naslednje tvrdke: Tvornica kmetijskih strojev v Celju, d. z. o. z.; Društvo za prodaju Singer-šivačih strojeva Bourne & Co., podružnica v Mariboru; Saks & Milinković, elektrotehnično podjetje v Mariboru.

V zadrugi register sta se vpisali naslednji zadrugi: Zedružna elektrarna v Slivnici pri Mariboru, r. z. z. o. z. in Gospodarska zadruga v Zavodnjem, vpisana z. z. o. z. Izbrisali sta se: Mlekarska zadruga na sv. Gori in Mlekarna in sirarna v Zireh.

Razno.

Angleški kredit za Poljsko. Angleškemu trgovskemu in industrijskemu sindikatu v Varšavi, kakor tudi veliki strojni tovarni Dobsen in Barlow v Boltonu se je posrečilo dobiti 450.000 funtov šterlingov kredita za obnovev raznih tovarov v Lodzu.

Produkcija kave v Santosu. Produkcija kave za dobo 1922/23, namenjene za izvoz se cenila na 7.800.000 vreč. Leto 1921/22 je dalo vreč 8.179.000, leto 1920/21 pa 10.511.000 vreč. Izvoz se torej znatno niža.

Cene sladkorja v Franciji. Pariz, 16. februarja. Cene sladkorja so zopet poskočile. Današnja cena znaša 4 1/2 fr. za kilogram.

Borza v Petrogradu. Kakor poročajo iz Berlina, so priprave za otvoritev borze v Petrogradu končane. Tako boša torej v Rusiji dve borzi, v Moskvi in Petrogradu.

Svetovna zaloga zlata se cenila na 7.911.379.000 dolarjev. Od tega pripada Zedinjenim državam 40%, Angliji 10%, Franciji 9%, Japonski 8%, Španski 6%, Argentini 5%, Italiji, Holandski in Nemčiji po 3%. Ostalih 13% pripada ostalim državam.

Tržna poročila.

Zagrebški žitni trg (19. t. m.) Poštavno baška, odnosno vojvodinska postaja nolirajo: pšenica 435 — 455, turščica žolta nova 237.50 — 262.50, umetno sušena 295 — 305, rž 362.5 — 387.5, ječmen za pivovarne 337.50 — 362.50, za krmo 300 — 320, oves 275 — 300, fižol pisani 425, beli 400 (405), moka pšenična »0« 700 — 725, »2« 675 — 700, »4« 650 — 675, za krmo 225 — 250, otrobi drobni 180 — 200, debeli 225 — 250. Tendencia neizpremenjena mirna.

Borza

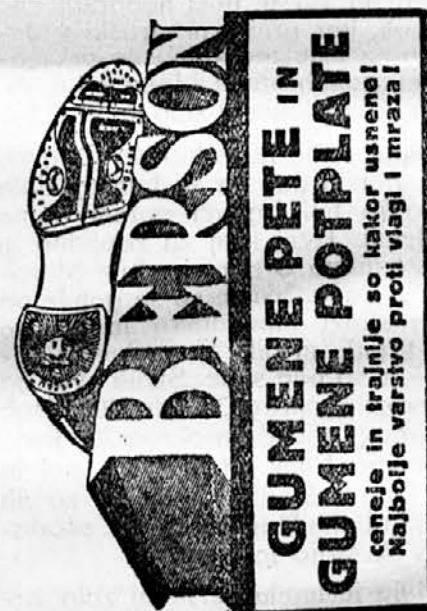
dne 20. februarja 1923.

Zagreb, devize: Dunaj 0.14825 — 0.14900, Berlin 0.48 — 0.49, Budimpešta 3.90 — 3.95, Bukarešt 47.50 — 48.50, Milan 501 — 504, London 493 — 494, Newyork ček 104 — 105, Pariz 625 — 629, Praga 311.50 — 312.50, Sofija 58.50 — 59.50, Švica 1975 — 1980, Varšava 0.28. Valute: dolar 102 — 103, avstrijske krone 0.143 — 0.144, češke 306 — 307, madžarske 3.65 — 3.75, franki 620 — 629, lire 491 — 495. Efekti: Ljubljanska kreditna 215 — 220, Slavenska 102.50 — 104, Prašedion 1150 — 1160, Dubrovniška paroplovna 1400, Trboveljska premogokopna 800 — 860.

Beograd, devize: Bukarešt 47 — 48, Berlin 0.50 — 0.54, Dunaj 0.1485 — 0.15, Budimpešta 4 — 4.10, Solun 117 — 124, Sofija 61 — 63, Praga 305 — 312, Švica 1985 — 1990, Milan 502 — 510, London 492 — 497, Newyork 103 — 107.50, Pariz 630 — 640.

Curih: Berlin 0.0237, Newyork 529.75, London 24.87, Pariz 32.17, Milan 25.40, Praga 15.67, Budimpešta 0.195, Bukarešta 2.40, Beograd 5.05, Sofija 3.05, Varšava 0.0145, Dunaj 0.007450, avstrijske krone 0.0075.

Praga: Dunaj 4.75, Berlin 14 1/2, Rim 164.25, Budimpešta 1.26, Pariz 207.25, London 160 1/2, Newyork 341.75, Curih 646.75, Beograd 33.75, avstrijske krone 4.75, lire 165.

MLINARJEM!

Obveščamo mlinarje in interesente za mlinske vodne kamne, da imamo **lastni kamenolom za mlinske kamne,** ki so danes pripoznani, kot najboljši na svetu za mletje vsakovrstnih zrn in za vse vrste žita. Naši kamni so v vsakem pogledu boljši od znanega Vranjskega kamna, ker ima v sebi več kvarca in je splošno bolj soliden. Naš mlinski kamen je bil odlikovan na balkanski izložbi v Londonu leta 1907.

Cene so zmerne in garantiramo za blago.

Industrijalci mlinskog kamena

Jovan Topalovič & sinovi, Trstenik, Srbija.

Poslovne knjige

kupite najceneje pri tvrdki

LINEA

tovarniška zaloga

Alfonz Škof

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

(nasproti protestantovske cerkve)

Špecialna naročila raznih journalov itd. dobavi v najkrajšem času.

Za trgovce znaten popust.

Tiskarna „Merkur“

trg.-ind. d. d.

Ljubljana, Simon Gregorčičeva ulica

prevzema

in izvršuje vsa

v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Postrežba točna in solidna. Cene zmerne.

Srajce

bavljaja najceneje izdelovalna perila

R. Stermecki, Celje.

Vzorci 24 komadov vsakemu po povzetju na razpolago in kar ne ugaja se sprejme

na nazaj in vrne denar.

Pišite po en-gros cenik „B“ čez perilo.

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, krojače in šivilije, gumbce, sukanec, vezene, svilo, tehtnice decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Najboljše peči sedanosti so emajlirane

LUC-ove PEČI

Glavna zaloga, prodaja in zastopstvo za Slovenijo in južne kraje pri

F. P. Vidic & Komp.

trgovina stavbnega materiala

Prešernova ulica LJUBLJANA Prešernova ulica